

Filmen er problemet, ikke helsesykepleierne

Heidi Wittrup Djup*
psykologspesialist

Annika Melinder
psykologspesialist, professor

Per Lorentzen
psykolog

Judith van der Weele
psykologspesialist

Ragnhild E. Pettersen
psykologspesialist

Monica Flock
psykologspesialist

Egil Nygaard
psykologspesialist, professor

Arbeidet for å forebygge, forhindre og avdekke vold og overgrep mot barn er noe av det viktigste vi gjør. Det bør ikke overdøves av støyen fra en konstruert profesjonskamp.

Det var med stor interesse vi leste tilsvaret til vår kronikk fra lederen av Landsgruppen for helsesykepleiere, Ann Karin Swang. Dessverre adresserer ikke Swang vår overordnede kritikk om hvilke negative konsekvenser filmer som «Alle barn har rett til en trygg barndom» kan ha. Hun forklarer heller ikke hvorfor den aktuelle filmen og tilhørende veiledningsressurser nå er fjernet fra landsgruppens nettsider.

Vår bekymring handler ikke om helsesykepleiernes kompetanse. Vår bekymring handler om at barn i 5–6-årsalder skal eksponeres for en film som forteller at fire barn i hver klasse på tyve ikke har det bra, og som gir eksempler som er egnet til å skape flere spørsmål enn svar.

Dramatiserende og upresis

Filmen er generell, dramatiserende og upresis. Med tanke på den godt dokumenterte påvirkbarheten til barn, samt tendensen yngre barn og barn med nevrokognitive vansker har til å ta informasjon bokstavelig, mener vi det er stor fare for falske positive. Barn som har misforstått, blitt forvirret eller bruker ord og begreper feil, kan utløse sterke reaksjoner og inngrep fra hjelpeapparatet. Herunder avhør, urettmessig involvering av barnevern og akutt plassering av barn. Dette kan ikke hevdes å være til barnets beste. Det beslaglegger dessuten tid og ressurser i systemene som heller burde brukes på reelle og alvorlige saker.

Swang viser til veiledningsheftet som følger med filmen. Vi ble ikke beroliget da vi leste heftet mens det ennå var tilgjengelig på nett. Heftet bruker mye plass på å definere ulike former for vold og konsekvensene dette kan ha, og redegjør også for den tredelte hjernen.

...underlig å lage en film som innebærer at den enkelte helsesykepleier må bruke tid på å korrigere det meste filmen presenterer

Sistnevnte er problematisk i seg selv, da det bidrar til en vitenskapeliggjøring og legitimering av tiltaket som det ikke er belegg for.

Vi mener at veiledningsheftet ikke bidrar til å konkretisere vold og overgrep, eller skille det normale og vanlige fra det skadelige og ulovlige. En film med sterke visuelle og dramaturgiske virkemidler vil gjøre langt større inntrykk på små barn enn en påfølgende samtale. Den verbale refleksjonsevnen til barn i første klasse, og særlig barn med nevrokognitive vansker, er ikke tilstrekkelig for å kunne nyansere og kontekstualisere den problematiske formidlingen vi viser til i vår kronikk.

Helsesykepleiere er kompetente og godt egnet til å snakke med barn. Likevel er det underlig å lage en film som innebærer at den enkelte helsesykepleier må bruke tid på å korrigere det meste filmen presenterer.

Kritikkverdig

Det finnes etter hvert mange ulike aktører som driver opplysningsarbeid om vold og overgrep, herunder stiftelser, interesseorganisasjoner, barneverntjenester og ulike faggrupper. Hvis målet er å sikre en felles metode som gir likeverdig informasjon til alle barn, bør det være rom for å spørre hvor mange slike tiltak vi egentlig trenger, og om det er forsvarlig å stadig utvikle nye. Vi fastholder at det er kritikkverdig å skulle rulle ut et tiltak hvor de negative konsekvensene ikke er tilstrekkelig belyst eller tatt på alvor.

Vi trenger en offentlig samtale om hvordan barn kan få informasjon om vold og overgrep på en måte som er mer treffsikker, og ikke heftet med like stor risiko for falske positive som i dette tilfellet. Det bør være et mål å skille de alvorlige sakene fra utfordringene og vanskene som gjerne oppstår i familier, særlig når foreldrene er utslitte og i en fastlåst situasjon. Vi bør også diskutere hvordan vi kan snakke om hva som er normalt, hvilke utfordringer som best løses i relasjon mellom barn og foreldre, og hva foreldre trenger for å trygges og styrkes i sin rolle.

Arbeidet for å forebygge, forhindre og avdekke vold og overgrep mot barn er noe av det viktigste vi gjør. Det bør ikke overdøves av støyen fra en konstruert profesjonskamp.

** Merknad: Heidi Wittrup Djup er ansatt som redaktør i Tidsskrift for Norsk psykologforening.*